

שְׁנֵי סְדְרֵי מִשְׁנָה

מִשְׁנֵי יוֹת

לְתַלְמִידִים

עוֹז וְהָדָר

מִסְכַּת

סִפְהָ

עִם פִּירוּשֵׁי

רַבֵּינוּ עֹבַדְיָה מְבֵרֶטְנוֹרָא

עֵיקָר תּוֹסֵפוֹת יו"ט

י"ל ע"י

מַמְלַכַת הַתּוֹרָה 'עוֹז וְהָדָר'

תשע"ח לפ"ק

הקדמה למסכת סנה

מסכת סנה

מסכת סנה היא המסכת הששית בסדר מועד והיא שנויה לאחר מסכת יומא. וטעם הדבר הוא, משום שאף בסדר השנה חג הסוכות בא לאחר יום הכפורים.

המסכת כוללת חמשה פרקים העוסקים בתשעה ענינים הנוגעים לחג הסוכות: א. עשית סנה [פרק א']. ב. מצות ישיבה בסנה [פרק ב']. ג. מצות ארבעת המינים [פרק ג', פרק ד' משניות א'-ב', ד']. ד. מצות ערבה שבמקדש [פרק ד' משניות א', ג', ה'-ז']. ה. מצות נסוף המים [פרק ד' משניות ט'-י']. ו. מצות שמחת בית השואבה [פרק ה' משניות א'-ד']. ז. מצות קרבנות החג [פרק ה' משניות ו'-ח']. ח. מצות אמירת הלל. ט. מצות שמחה [פרק ד' משניות א', ח'].

א. מצות עשית סנה

מצוה מן התורה לשבת בסנה מדי שנה ושנה למשך שבועה ימים, מיום ט"ו בתשרי עד ליום כ"א תשרי, זכר לסוכות שהשיב ה' את אבותינו בעת שהוציאם ממצרים, כמו שנאמר (ויקרא כג מב-מג) 'בסוכות תשבּו שבועת ימים, כל האזרח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בִּסְכּוֹת, לִמְעַן יָדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בִּסְכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם'.

סנה היא מקום שתחת כפת השמים, מקף מחצות, שסככוהו בסכך, שצלתו [-צלו, המקום המוצל] מרבה מחמתו [-המקום שאינו מוצל]. על הסכך להיות: א. אינו מקבל טמא. ב. גדולו מן הארץ. ג. אינו מחבר לשרקע. חכמים קבעו תנאים נוספים לכשרות הסכך, כגון שאסרו לסכך בחבילת קנים, ועוד. הנחת הסכך צריכה להיות לשם צל. גבה הסנה הוא לפחות עשרה טפחים ולא יותר מעשרים אמה [ורבי יהודה מכשיר סנה הגבוהה מעשרים אמה].

ב. מצות ישיבה בסנה

כל שבועת הימים של חג הסוכות על האדם לדור בסכתו בקביעות ובביתו בדרך עראי. והינו שיהיה אוכל ושותה וישן ומטייל ודר בסנה כל שבועת הימים בין ביום בין בלילה, כמו שהוא גר בביתו בשאר ימות השנה, לפי שנאמר (ויקרא כג מב) 'בסוכות תשבּו שבועת ימים', וישיבה הינו כמו ישיבת האדם בביתו. אכילת עראי

פרק א (א) סכה שהיא גבוהה למעלה מהעשרים אמה פסולתה. דסכה דירת עראי בעינן, דכתוב (דברים טז יג) 'חג הסוכה תעשה לך שבועת ימים', אמרה תורה עשה סכה לשבעת ימים, ולמעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת קבע (ב): **ורבי יהודה מבשיר**. דסבר סכה דירת קבע בעינן. ואין הלכה כרבי יהודה: **ושאינה גבוהה עשרה טפחים פסולתה**. דדירה סרוחה היא, ואין אדם דר בדירה סרוחה (ג): **ושאין לה שלש דפנות**. דה' שלש דפנות. דכתוב (ויקרא כג מב-מג) 'בסכת' 'בסכת' 'בסכות' שנים חסרים ואחד מלא, חד לסכה, דפרוש 'סכה' - סכה, פשו להו תלת לשלש דפנות, אתיא הלכה למשה מסיני ובצרה לרפן חדא ואוקמה אטפח, נשאר שתיים כהלכתן ושלשית אפלו טפח. לפיכך סכה שיש לה שתי דפנות זו אצל זו, עושה דפן שלישי שיש בו טפח ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמוך לאחד משתי

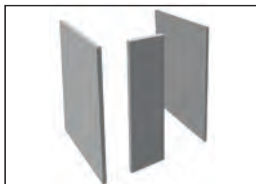
שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה, פסולתה (א). **רבי יהודה מבשיר**. ושאין גבוהה עשרה טפחים, ושאין לה שלש דפנות, ושחמתה מרבה מצלתה, פסולתה. סכה ישנה,

שהסכה צריכה שתהא שבעה על שבעה כדי שתהא מחזקת

ראשו ורבו ושלחנו, ששה על ששה לראשו ורבו, וטפח על טפח לשלחנו: **ושחמתה מרבה מצלתה פסולתה**. הא בשוין שהחמה

גובה הסוכה, דופנותיה וכמות סוכה, דין סוכה ישנה

עיקר תוי"ט

מעשרים, אלא בשיעור שאפשר שיעשה בו דירת עראי תליא מלתא. ה"ל (ב. ד"ה רבא): (ג) הלכך אפילו היא גבוהה מעשרה אלא שהוצין יורדין לתוך עשרה, אף על גב דחמתן של ההוצין מרובה מצלתן ואימא דלא למעוטי, קא משמע לן דמשום דירה סרוחה פסולה, כדאיתא בגמרא דף ד' (ע"א). ועיין תוי"ט: (ד) וגבי פס ארבעה לא כתב הר"ב צורת הפתח. ואפשר דסובר דכשעושה בפס ארבעה ומשהו, לא בעינן צורת הפתח הואיל ויש בו הכשר סוכה כשאתה מעמידו בפחות משלשה. ויש מחלוקת הפוסקים בזה (ראה רמב"ם סוכה פ"ד ה"ג, רא"ש

א (א) פסולתה. בגמרא (ב). פריך, מאי שנא דבמבוי ריש עירובין (ב). תני בכהאי גוונא דהכא ותנן 'מעט', ומאי שנא דהכא תני פסולה. ומשני, סוכה דאורייתא תני 'פסולה', דכל כמה דלא מתקנה היא פסולה מימות משה רבינו עליו השלום שנתן מדתו, אבל מבוי דרבנן, ועכשיו מתחילין להראות שיעורו, מאי פסלות שייך למימר, הלכך תני 'מעט'. דש"י (ב. ד"ה סוכה). ועיין בתוספות (שם ד"ה דאורייתא). אי נמי סוכה כו', עיין גמרא (ב). **(ב) ולמעלה מעשרים אין אדם עושה כו'**. שצריך לעשות יתדותיה ומחיצותיה קבועין. ולא קפיד בבנין קבוע שלא לעשותו אפילו למטה

כצל, כְּשֶׁרָה. וְדוֹקָא שֶׁהָן שׁוּיָן מִלְמַטָּה שֶׁתַּחַתְּנוֹנָה כְּשֶׁרָה בְּסִכּוֹ הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁהִגַּג בְּקִרְקָעִית הַסֶּכֶה, דְּבִידוּעַ שְׁלֹמַעֲלָה בְּסִכּוֹ שֶׁלָּהּ אֵינוֹ חָשׁוּב גַּג וְלֹא הָיָא סֶכֶה עֲלֶיהָ מִרְבָּה מִחֻמָּתָהּ, דְּאָמְרִי אֵינְשִׁי, שֶׁתַּחַת הַסֶּכֶה. וְאִם הִיא בְּרִיאָה וִיכוּלָה כְּזוֹתָא מִלְעִיל כְּאֶסְתִּירָא^(ה) מִלְרַע: בֵּית

בֵּית שְׁמַאי פּוֹסְלִין, וּבֵית הַלֵּל מְכַשִּׁירִין. וְאִיזוּ הִיא סֶכֶה יְשָׁנָה, כָּל שֶׁעָשְׂתָה קֶדֶם לְחַג שְׁלֹשִׁים יוֹם. אֲבָל אִם עָשְׂתָה לְשָׁם חָג, אִפְּלוּ מִתַּחַלְת הַשָּׁנָה, כְּשֶׁרָה:

ב הָעוֹשֶׂה סִכּוֹ תַּחַת הָאֵילָן, כְּאִלּוּ עָשְׂתָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת^(ו). סֶכֶה עַל גִּבִּי סֶכֶה, הָעֲלִיּוֹנָה כְּשֶׁרָה, וְהַתַּחַתְּנוֹנָה פְּסוּלָה^(ז). רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם אֵין דִּיּוּרִין בְּעֲלִיּוֹנָה, הַתַּחַתְּנוֹנָה כְּשֶׁרָה: ג פֶּרֶם עָלֶיהָ סִדִּין מִפְּנֵי הַחֲמָה, אוֹ תַּחְתִּיהָ מִפְּנֵי הַנֶּשֶׁר, אוֹ שְׁפָרֶם עַל גִּבִּי

לֹא פְּלִיגִי שֶׁהִיא פְּסוּלָה. כִּי פְּלִיגִי כְּשִׁיכוּלָה לְקַבֵּל עַל יְדֵי הַדָּחֵק, כְּגוֹן שֶׁגַּג הַתַּחַתְּנוֹנָה מִתְנוּעֵעַ וְרוֹפֵף מְכָרִים וּכְסָתוֹת שֶׁל עֲלִיּוֹנָה, תֵּנָא קָמָא סָבַר דְּבִהְכִּי מְקָרִי סֶכֶה שֶׁתַּחַת הַסֶּכֶה וּפְסוּלָה, וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר, כִּיּוֹן שֶׁאֵינָה מְקַבֵּלַת פְּרִים וּכְסָתוֹת שֶׁל עֲלִיּוֹנָה אֵלֹא עַל יְדֵי הַדָּחֵק, אֵינוֹ חָשׁוּב גַּג וְאֵין זֶה סֶכֶה שֶׁתַּחַת הַסֶּכֶה^(ט). וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: (ג) נֶשֶׁר. שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָלֶיךָ וְקִיסְמִין יוֹרְדִין עַל הַשְּׁלֶחָן^(י). פְּרוּשׁ אַחֵר, שֶׁלֹּא יִנְשְׁרוּ הָעָלִין לְאַחֵר שֶׁיִּבְשׁוּ, וְתִשְׁאַר הַסֶּכֶה חֻמָּתָה מְרַבָּה מִצִּלָּתָהּ^(יא). וְסִדִּין דָּבָר הַמְקַבֵּל טִמְאָה הוּא וּפְסוּל לְסִכּוֹ. וְדוֹקָא מִפְּנֵי

שְׁמַאי פּוֹסְלִין. דְּבָעוּ סֶכֶה לְשִׁמָּה^(י), וְזוֹ סֶתֶם נַעֲשִׂית. וְאֵלּוּ תוֹךְ שְׁלֹשִׁים לְחַג כִּיּוֹן שֶׁשׁוֹאֲלִים בְּהִלְכוֹת הַחָג שְׁלֹשִׁים יוֹם קֶדֶם לְחַג, סֶתֶם הָעוֹשֶׂה סֶכֶה לְשָׁם חָג הוּא עוֹשֶׂה, אֲבָל קֶדֶם שְׁלֹשִׁים סֶתֶם לְאוֹ לְשָׁם חָג הוּא:

וּבֵית הַלֵּל מְכַשִּׁירִין. דְּלֹא בָּעוּ סֶכֶה לְשָׁם חָג: (ב) כְּאִלּוּ עָשְׂתָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת. וּפְסוּלָה: תַּחַתְּנוֹנָה פְּסוּלָה. דְּשִׁנִּי סִכְכִּין יֵשׁ לָהּ, וּקְרָא קָא פְּסַל סֶכֶה שֶׁתַּחַת הַסֶּכֶה: אִם אֵין דִּיּוּרִין בְּעֲלִיּוֹנָה. שֶׁאֵינָה רְאוּיָה לְדִירָה, כְּגוֹן שֶׁאֵין גַּג הַתַּחַתְּנוֹנָה יִכוּלָה לְסַבֵּל פְּרִים וּכְסָתוֹת שֶׁל עֲלִיּוֹנָה. וְלֹא נִחְלְקוּ תֵּנָא קָמָא וְרַבִּי יְהוּדָה כְּשֶׁאֵינָה יִכוּלָה לְסַבֵּל כָּלל, דְּבִהְא פְּלִי עֲלֵמָא מוֹדוּ

סוכה
שתחת
סוכה או
אילן

סוכה
שסדין
עליה או
בתוכה

כְּשֶׁרָה. וְדוֹקָא שֶׁהָן שׁוּיָן מִלְמַטָּה שֶׁתַּחַתְּנוֹנָה כְּשֶׁרָה בְּסִכּוֹ הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁהִגַּג בְּקִרְקָעִית הַסֶּכֶה, דְּבִידוּעַ שְׁלֹמַעֲלָה בְּסִכּוֹ שֶׁלָּהּ אֵינוֹ חָשׁוּב גַּג וְלֹא הָיָא סֶכֶה עֲלֶיהָ מִרְבָּה מִחֻמָּתָהּ, דְּאָמְרִי אֵינְשִׁי, שֶׁתַּחַת הַסֶּכֶה. וְאִם הִיא בְּרִיאָה וִיכוּלָה כְּזוֹתָא מִלְעִיל כְּאֶסְתִּירָא^(ה) מִלְרַע: בֵּית

עיקר תוי"ט

סוכות, היינו סוכה תחת סוכה, פסולה. גמרא (ט): (ט) ותנא קמא לטעמיה איל, דסבירא ליה דירת עראי בעינן, ורבי יהודה לטעמיה דסבירא ליה דירת קבע בעינן. ה"ר"ן (י. ד"ה ר' יהודה): (י) ולפי זה 'מפני החמה', להגין על האדם מפני החמה. ולא דמי ללנאותה דכשרה, דשאני התם דהוי צורך סוכה ובטל לגביה. מדרבנן (רמז תשלז): (יא) כלומר, שהסדין מופרש סמוך ודבוק לתחתיה ומונע בזה העלין שלא יוכלו ליפול. ולפי זה 'מפני החמה' שמיבשת הסכך, ומתוך זה נעשה חמתה מרובה.

תוס' (י. ד"ה פירס):

(ה) פירש הרא"ש ז"ל (פ"ב סי' ג) מטבע נחושת ורחב יותר מזווא: (ו) דכתיב (דברים טז יג) 'חג הסוכות תעשה לך שבועת ימים', סוכה העשויה לשם חג בעינן. ובית הלל מבעיא להו, לעושין סוכה בחולו של מועד. ובית שמאי סברי דאין עושין. גמרא (ט): (ז) כְּאִלּוּ וכו'. מ'בסכת' חסר כתיב, ולא תחת הבית ולא תחת האילן במשמע. ואילן דומיא דבית דצילתו מרובה כו', אף אילן כן, אבל כשחמתו מרובה וחבטן ועירבן עם הסכך הכשר, כשר, כמו במשנה ד'. גמרא (ט): (ח) וְהַתַּחַתְּנוֹנָה פְּסוּלָה. דכתיב (ויקרא כג מב) 'בסכת תשבו' חסר, לומר דתרי

הקנינוף. כלומר או אפילו לא פרסו מפני הנשר, קפסום. אדרא בלע"ז. והוא גדלה כגפן
אלא לנוי על מטתו על גבי הקנינוף, שהן וכללעת: פסולתה. לפי שאין מסככין
ארבעה קנדיסין לארבע רגלי מטתו שהן במחבר^(ט): ואם היה הספוד הרבה מהם.
גבוהין^(י), ומניח כלונסות מזה לזה על שהיה שם סכך פשר הרבה יותר מהגפן

גביהו, ופרס סדין עליהם והרחיקו מן הסכך,

הקנינוף^(יב), פסולתה. אבל פורם הוא על גבי נקליטיו^(יד) המטה:

ד הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת

ואת הקסום וסכך על גבה, פסולתה. ואם היה ספוד הרבה מהן, או שקצצו, פשרה. זה הכלל, כל שהוא^(יז) מקבל טמאה ואין גדולו מן הארץ^(יח), אין מסככין בו. וכל דבר שאינו מקבל טמאה

מזה לזו כלונסא ופורם עליו סדין.

ומשום דאין לה גג טפח רחב מלמעלה, לא מקרי אהל: (ד) הדלה עליה. הגביה על גבה:

והדלעת, פשרה. והוא שחכטן^(טז) וערבן עם הסכך פשר ואין נראין בעין, דסכך פשר רבה עליהן ומבטלן פשהן מערבין: או שקצצו. אף לאחר שסכך בהן, פשרה. והוא שינענעם לאחר קציצה, דאי לאו הכי פסולתה, דאמרה תורה (דברים טז יג) 'חג הסוכה תעשה ולא מן העשוי, כלומר כשתעשה, תהא ראוי לסכה, ולא מן העשוי בפסול, שאין ראוי לסכה, ואתה מתקנה, כי הא, דמכשר לה בקציצה ולא הדר סתר לה. אבל כשתנענע, הוי פסולת, וחזר ומסכך, שמגביה כל אחד לבד ומניחו, וחזר ומגביה את חברו ומניחו: כל דבר שאינו וכו'. לאפוקי כלי עץ ובגדי פשתן ומחצלאות, שאף על פי שגדוליהם מן הארץ, אין מסככין בהן, הואיל ומקבלין טמאה:

עיקר תוי"ט

שליפה טועה, דאי מחובר הוא, מאי אהני, ואי תלש, הא קתני 'או שקצצו', מכלל דרישא מחוברין. רש"י (ט: ד"ה מאי): (יז) כל שהוא כו'. נפקא לן בגמרא מהך 'באספך' (דברים טז יג) דלקמן בפירוש הר"ב (ד"ה גידולו): (יח) ואין כו'. כגון עורות בהמה, ואפילו לא מקבלי טומאה כגון שמחוסרין מלאכה. רש"י (יא. ד"ה ואין גידולו). ובגמרא (שם ע"ב) פירש (רש"י ד"ה כי חגיגה) עוד, דאף על גב שהארץ מגדלת במרעה ופרנסה, ונקראו גדולי הארץ לענין מעשר שני, גידולו מן הארץ לא מקרי אלא מה שצומח מן הקרקע:

(יב) קנינוף. וייטו לאבשלום האהל על הגג' (שמואל ב' טז כב) מתורגם 'קנינופין על אגרא': (יג) רצונו לומר, שהן גבוהין כשיעור, והיינו עשרה טפחים, והוא שיטת הפוסקים (רי"ף ו. רמב"ם פ"ה הכ"ג) דסברי דלא חשיב אהל לבטל אהל הסוכה אלא בגובה עשרה ויש לה גג: (יד) נקליטיו. בפסוק 'חור כרפס' (אסתר א ו) תרגום 'על דרגשין דנקליטהון דדבהא': (טו) דאמר מר (יב) 'באספך מגרנך ומיקבך' (דברים טז יג) בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר. רש"י (יא. ד"ה פסולה): (טז) כל לשון 'חבטה' שבגמרא לשון השפלה. והמפרש 'חבטה' תלישה או

וְגִדּוּלּוֹ מִן הָאָרֶץ וכו'. דְּכָתִיב (דברים) מִשְׁמַע וְלֹא דְפָנוֹת (כב), הַלֶּכֶךְ 'סִכּוֹת תַּעֲשֶׂה לָךְ (שם) 'חַג הַסֻּכּוֹת [תַּעֲשֶׂה לָךְ בְּאַסְפֹּךְ] מִגִּרְנֶךָ (דברים שם), אֶסְכֶּךָ מִשְׁמַע וְלֹא אֲדַפְנוֹת: וּמִיָּקֶכֶךָ, בְּפִסְלֵת גֶּרֶן וְיָקֵב הַכְּתוּב מִדְּבַר (ו) מִסְפְּכִין בְּנִסְרִים, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. (יב), כְּלוּמַר מִן הַנֶּשֶׁאֶר אַחֵר שְׁאִסְפָּה בְּנִסְרִים שֵׁשׁ בָּהֶם אֲרַבְעָה שֶׁהוּא שְׁעוֹר מְקוֹם חָשׁוּב, דְּבָרֵי הַכֹּל פְּסוּלָה. פְּחוֹת מְשַׁלְשָׁה, דְּבָרֵי הַכֹּל כְּשֶׁרָה, דְּחֻשִּׁיכִי כְּקִנִּים. כִּי פְּלִיגִי מְשַׁלְשָׁה וְעַד אֲרַבְעָה, רַבִּי יְהוּדָה סָבַר, בֵּינוֹן דְּלִית בָּהּ שְׁעוֹר מְקוֹם חָשׁוּב, לֹא גִזְרִינוּן שְׁמָא יֵשֵׁב תַּחַת תְּקֵרַת הַבֵּית, וְרַבִּי מֵאִיר סָבַר, בֵּינוֹן דְּנִפְקִי מִתּוֹרַת לְבוּד (כג), גִּזְרִינוּן שְׁמָא יֵאמֵר מָה לִּי לְסִפְךָ בְּאֵלּוּ, מָה לִּי לִישֵׁב תַּחַת תְּקֵרַת בֵּיתִי. וְהִלְכָה פְּרָבִי יְהוּדָה: (ז) תְּקֵרָה. גַּג הָעֲשׂוֹי מְקוּרוֹת אוֹ נִסְרִים: מַעֲזִיבָה. הַטִּיט (כו) אוֹ הַסִּיד שְׁרָגִילִין לְתַן עַל גְּבִי הַקּוּרוֹת וְהַנִּסְרִים קָרוֹי מַעֲזִיבָה:

וְגִדּוּלּוֹ מִן הָאָרֶץ, מִסְפְּכִין בּוֹ:

ה חֲבִילֵי קֶשׁ וְחֲבִילֵי עֲצִים וְחֲבִילֵי זֵרְדִין, אֵין מִסְפְּכִין בָּהֶן. וְכֵלָן שֶׁהִתִּירָן, כְּשֶׁרוֹת. וְכֵלָן כְּשֶׁרוֹת לְדְפָנוֹת:

ו מִסְפְּכִין בְּנִסְרִים, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר. נָתַן עָלֶיהָ נִסֵּר (כד) שֶׁהוּא רָחֵב אֲרַבְעָה טַפָּחִים, כְּשֶׁרָה, וְכֵלָכֵד שְׁלֹא יִישֵׁן (כה) תַּחְתּוֹ:

ז תְּקֵרָה שְׂאִין עָלֶיהָ מַעֲזִיבָה (כו), רַבִּי יְהוּדָה

הִגֶּרֶן וְהִיקָב בְּגוֹן קָשִׁין וְזִמּוּרוֹת, מָהֶם עָשָׂה סָכָה (ט): (ה) וְחֲבִילֵי זֵרְדִין. מִיֵּין קִנִּים, וּבְעוֹדֵן לַחִים בְּהֶמָּה אוֹכְלָתָן, וְכִשְׂיָבְשׁוּ עוֹמְדִין לְהִסָּק: אֵין מִסְפְּכִין. כְּשֶׁהֵן קְשׁוּרִים. וְלֹא מִפְּנֵי שֶׁהֵן פְּסוּלִים, אֲלֹא פְעָמִים שְׁאֵדָם בָּא וְחֲבִילָתוֹ עַל כְּתָפוֹ, וּמַעֲלָה וּמִנִּיחָה עַל גְּבִי סָכָה לִיבְשָׁה וְנִמְלָךְ עָלֶיהָ לְסִפְכָּה, וְהִתּוֹרָה אֲמָרָה (דברים טז) 'תַּעֲשֶׂה', וְלֹא מִן הָעֲשׂוֹי בְּפִסּוּל (כ), וְזֶה לֹא נַעֲשֶׂה אֶפְלוּ לְעַל (כא) אֲלֹא לִיבֹשׁ, וְהָיָה עֲשׂוֹי בְּפִסּוּל: וְכֵלָן. הַפְּסוּלִים שֶׁשְּׁנִינוּ בְּסִכָּךְ: כְּשֶׁרִים לְדְפָנוֹת. דְּסָכָה סָכָךְ

דִּין חֲבִילוֹת עֲנָפִים לְסִכָּךְ וּלְדְפָנוֹת

דִּין נִסְרִים לְסִכָּךְ

כִּיצַד מְכַשִּׁירִים תְּקֵרַת נִסְרִים לְסִכָּךְ

עיקר תוי"ט

(כג) שאם היה אויר במקום אחד מהן, לא מצי למימר לבוד, חשיבי להיות דומה לתקרה וגזרינן. רש"י (יד. ד"ה כיון): (כד) נתן בו'. לדבוי הכל. וסוכה כשרה, כגון דיהביה אצל הדופן, דסכך פסול אינו פסול מן הצד אלא בארבע אמות, דאמרינן דופן עקומה. רש"י (יד. ד"ה ובלבד): (כה) שלא יישן בו'. להכי נקט שינה, דאפילו עראי אסור בו, משום דאין קבע לשינה, שאין אדם קובע עצמו לשינה, שפעמים שאינו אלא מתנמנם מעט ודיו בכך (עפ"י רש"י כו. ד"ה רבא). תוי"ט: (כו) שאין בו'. שאם היה בה מעזיבה, לא הוי סגי במפקפק, דמעזיבה ועפר סכך פסול ניהו, דלאו גדולי קרקע הן. הר"ן (ז: ד"ה מעזיבה): (כו) ודומה לו במקרא (נחמיה ג ח) 'ויעזבו את ירושלים עד החומה', מלאום עפר להחזיק החומה (רש"י טו. ד"ה מעזיבה):

(יט) ד'מגורין' ולא גורין עצמו (ראה רש"י שם ד"ה רב אש'), 'מיקב' ולא יקב עצמו, דאילו גורין קשין עם התבואה, ויקב האשכולות עם הענבים, הוו להו דבר המקבל טומאה: (ב) הלכך גזור רבנן שלא יסכנו בחבילים אפילו שהוא מטילן לשם סוכת החג, גזירה משום חבילים דכל השנה דאיכא פסולא דאורייתא. רש"י (יב. ד"ה והתורה): (כא) דאף על גב דלא בעי סוכה לשם חג כבית הלל לעיל (משנה א), לשם סוכה בעינן (ראה משנ"ב סי' תרלה סק"א בשם הלבוש), ולצל הוא דמקריא סוכה, שסוככת מן החורב. רש"י (ח: ד"ה אמר רב חסדא): (כב) ודנפקא לן (י: מובא ברע"ב מ"א ד"ה ושאין לה) דפנות מ'בסכת' 'בסכת' 'בסכות' (ויקרא כג מב-ג), מיתורא דקראי ילפינן ולא ממשמעותא, הלכך 'תעשה באספך מגרנך' אסככה הוא דקאי. רש"י (יב. ד"ה כשרין):

מִפְקָפֶק. סותר ומנענע פֿלן: או נויטל אחת מבינתים. ונותן סכך פֿשר במקומה. ורבי יהודה לטעמה דמכשיר לסכך בנסרים (מ"ו), הלכך בפקפוק סגי. ובלא פקפוק אי אפשר, משום תעשה ולא מן העשוי: רבי מאיר אומר. לא נחלקו בית שמאי ובית הלל בדבר זה, שפֿלן מודים שצריך לטל אחד מבינתים, ופקפוק אינו מועיל. ורבי מאיר לטעמה דאמר אין מסככין בנסרים (מ"ו). והלכה פרבי יהודה שאמר משום בית הלל: (ח) שפודין. אין ראויין לסכוף, לפי שאינן גדולי קרקע: בארבות המטה. פלים המקבילים טמאה (ג): אם יש רוח ביניהן פמותן. לאו דוקא פמותן ממש ולא יותר, דהא מקום שפוד

אומר, בית שמאי אומרים, מִפְקָפֶק וְנוֹטֵל אחת מבינתים, ובית הלל אומרים, מִפְקָפֶק או נוטל אחת (כט) מבינתים. רבי מאיר אומר, נוטל אחת מבינתים, ואינו מִפְקָפֶק:

ח המקרה (לא) סבתו בשפודין או בארבות (לב) המטה, אם יש רוח ביניהן פמותן, פשרה (לג). החוטט בגדיש לעשות לו סכה, אינה סכה:

בגדיש. נטל מן העמרים למטה סמוך לארץ ועשה חלל פֿשעור סכה, והסכך נמצא עשוי ועומד מאליו, והתורה אמרה (דברים טז ג) 'תעשה', ולא מן העשוי. אבל אם היה בו חלל טפח (לד) פֿמשך שבעה עשוי לשם סכך, וחסטט בו עד שהגביה את החלל לשעור גבה עשרה (לז), אין זו היא עשיתו, שהרי אינו מתקן אלא הדפנות, ובדפנות לא אמרינן תעשה ולא מן העשוי, והרי היא פֿספה פחותה מעשרה וחקק בה להשלימה לעשרה:

סוכה
שקירה
במוטות
ברזל
ועץ,
ושחררה
בגדיש

עיקר תוי"ט

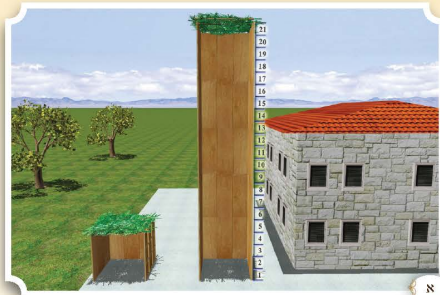
בגמרא (טו:) בארוכה ושתי כרעים: (לד) כן כתב הרמב"ם (פיה"מ). ותימה דבמשנה ח' פרק קמא דעירובין כתבו דפרוך כעומד מותר, ושם כתב הר"מ (פיה"מ) שכן בכל התורה. ותיקן המגיד (פ"ה הט"ז), דכיון דסכך פסול כפרוך נחשב, הלכך גבי סוכה בעינן שיהיה הכשר טפי פורתא. דאי לא, מאחר דכפרוך הוא, הויה ליה למטה חמתה מרובה (ראה רע"ב מאי שנא ד"ה ושחמתה), דזווא מלעיל כו' (גמרא טו.). ועיין תוספות יום טוב בשם הבית יוסף (סי' תרלא): (לה) כשרה. וכשאין בהן בסכך הפסול כשיעור הנזכר במשנה י' דפסלי בכך: (לו) דאהל היא, וכשעשאה לשם סוכה או צל. הר"ן (ח: ד"ה ל"ש): (לז) וכשחוטט בו מלמטה למעלה עד שיגביה כו'. רש"י (טז. ד"ה אבל). ואין להקשות דהרי הסכך דמעיקרא ניטל ולייתה, וסכך דהשתא אית ביה 'תעשה ולא מן העשוי', דכל דבהדי סככה, אפילו סמוך טובא, סככה הוי, אלא דהשתא קליש ליה מלמטה, הלכך שפיר דמי. הר"ן (ח: ד"ה ל"ש):

(כח) מפקפק כו'. הכי קאמר, אף על פי שמפקפק, אי נוטל אחת מבינתים אין, אי לא, לא. גמרא (טו.): (כט) נוטל כו'. שיטל מבין כל שני נסרים אחד (טור סי' תרלא, וראה להלן משנה ח): (ל) פירוש, שהן משלשה עד ארבעה, אלא דמתוך שהתקרה היתה עשויה בהן כבר, שייכה בהן גזירת תקרה, בר מפסולי דאורייתא דאית בהן 'תעשה ולא מן העשוי'. ומיהו במפקפק או נוטל אחת מבינתים, בחד מהני סגי לבית הלל, דכי היכי דמפיק לה בהכי משום 'תעשה ולא מן העשוי', מפיק לה נמי מגזירת תקרה. ובית שמאי סבירא להו, דנהי דמפקפק מפיק לה מ'תעשה ולא מן העשוי', לא מפיק לה מגזירת תקרה. וכן רבי מאיר אליבא דכולי עלמא. זו היא שיטת הר"ף ז"ל (ת. ראה ר"ן שם): (לא) המקרה כו'. כמו שאנו עושין שמסדירין כלונסות תחלה בסכך ונותנין פסל עליהן. רש"י (טו. ד"ה המקרה): (לב) בארבות. לשון הר"ם 'בארבות' בבי"ת. ועיין תוספות יום טוב: (לג) מוקי לה

החוד וההדר - סוכה פרק א' מ"א-מ"ג

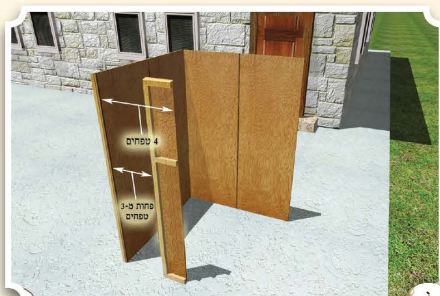
ושחמתה מרבה מצלתה

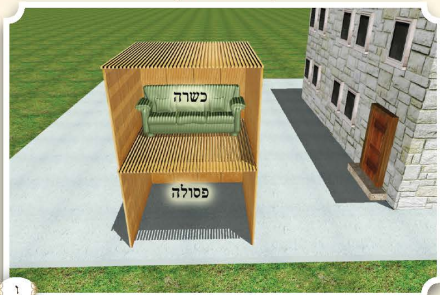
סכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה

מביא פס שיש בו ארבעה טפחים ומשהו, ומעמידו
בפחות משלשה סמוך לאחד משתי הדפנות
(ברטורה שס)

עושה דפן שלישי שיש בו טפח ומשהו, ומעמידו
בפחות משלשה סמוך לאחד משתי הדפנות
(ברטורה ד"ה ושלן לה)

סכה על גבי סכה ויש דיוורן בעליונה

העושה סבתו תחת האילן

פרס עליה סדיו מפני החמה

סכה על גבי סכה ואין דיוורן בעליונה